

SPRÁVA PRE MÉDIÁ

Kulturológ Lukáš Šutor: Hromnice si uchovali svoj ľudový názov (aj obsah)

U západných Slovanov Hromnice ohlašali návrat vlády boha Perúna nad prírodou.

Bol to aj deň zákazov – nesmeli sa rúbať stromy, prať na potoku ani šiť.

Hromničky sa používali ako ochrana pred bleskom, pri bolestiach hrdla, prinášali svetlo duši zosnulého. A symbolizovali aj samotného Krista – ako svetlo sveta.

▪ KOŠICE 27. JANUÁRA 2020

Pri pohľade do kalendára koncom tohto týždňa upúta červenou farbou vytlačené označenie **Hromnice**. Všeobecne sa vie, že ide o ľudový názov kresťanského sviatku **Obetovania Pána**, ktorý sa svätí 2. februára a je spojený s posväcovaním sviečok (tzv. hromničiek) a s procesiou svetla.

V ľudovej tradícii sa k Hromniciam viaže mnoho prísloví, porekadiel a pranostiek, napr. *na Hromnice – o hodinu více, Hromnice – zimy polovice, prešli Hromnice – koniec sanice, na Hromnice zadúva ulice, ak svieti slnko na Hromnice, bude hojnosť žita a pšenice* a ďalšie.

Podstatu sviatku približuje kulturológ **PhDr. Lukáš Šutor, PhD.**, ktorý pôsobí na *Katedre slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach*. Uvádza, že u západných Slovanov Hromnice ohlasovali návrat vlády boha Perúna (hromovládca) nad prírodou.

„U predkresťanských Slovanov bol agrárny rok rozdelený len na dve časti – zimnú a letnú, s predelom v polovici dnešného zimného obdobia, teda 2. februára. Z tohto pohľadu išlo o citlivú zmenu v prírodnom cykle, keď sa započínali dôležité veštby a magické rituály súvisiace s budúcou úrodou,“ približuje L. Šutor a dodáva, že v ľudovej kultúre sa zachovali najmä úkony podporujúce rast ľanu a konopí.

„Bol to aj deň zákazov vykonávania určitých prác, ako bolo napr. rúbanie stromov, pranie na potoku či šitie, ktoré podľa viery v mágiu podobnosti privolávali na ich vykonávateľov silu hromu.“

V predkresťanských kultúrach Európy boli v tomto období všeobecne rozšírené očistné rituály.

„Najvplyvnejším purifikačným sviatkom boli starorímske luperkálie, v ktorých zohrával dôležitú úlohu oheň. Tie – spolu s judaistickou tradíciou očisťovania rodičky – ovplyvnili aj kresťanskú tradíciu,“ spresňuje kulturológ.

Izraeliti na počesť záchrany svojich prvorodených synov pri odchode z Egypta ponúkajú štyridsať dní po narodení syna zástupnú obeť, zároveň sa týmto aktom navracia do verejného života aj matka dieťaťa.

„Podľa tejto tradície bol v jeruzalemskom chráme zasvätený Bohu aj malý Ježiš, čím sa stal v rímskokatolíckej cirkvi 2. február oficiálnym dňom Očisťovania Panny Márie – dnes známy ako sviatok Obetovania Pána, zavedený pápežom Gelasiom I. v roku 494.“

Kulturoológ L. Šutor akcentuje, že spojením antických očistných rituálov, staroslovanských Perúnových slávností a židovsko-kresťanských zvykov vznikla aj tradícia hromničných sviec, ktoré mali v našej duchovnej kultúre široké využitie.

„Používali sa v očistnej a ochrannej mágii, najmä ako ochrana pred bleskom, v ľudovom liečiteľstve, napr. pri bolestiach hrdla, a svoju špecifickú úlohu zohrávali aj pri pohrebných rituáloch – prinášali svetlo pre dušu zosnulého. Ale symbolizovali aj samotného Krista – ako svetlo sveta.“

■ SPRACOVAL A MÉDIÁM SPROSTREDKOVAL

PhDr. Marián Gladiš, PhD.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach